

UDRUGE U
REPUBLICI
HRVATSKOJ

Što su udruge i kako se osnivaju?

Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite svojih probitaka ili zauzimanja za opće interese, a bez namjere stjecanja dobiti, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje tog oblika udruživanja.

Osnivanje i djelovanje udruga u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o drugama (*Narodne novine 74/2014*).

Udrugu mogu osnovati najmanje tri osnivača, i to poslovno sposobne fizičke osobe i pravne osobe, kako domaće, tako i strane. Osnivači mogu biti samo fizičke osobe, samo pravne osobe ili fizičke i pravne osobe zajedno. Osnivači udruge mogu biti i maloljetne osobe s navršениh 14 godina života te punoljetne osobe lišene poslovne sposobnosti u dijelu sklapanja pravnih poslova uz prethodnu ovjerenu suglasnost zakonskog zastupnika, odnosno skrbnika.

Kako se udruge registriraju?

Ukoliko žele imati pravnu osobnost, udruge se upisuju u Registar udruga Republike Hrvatske koji vode uredi državne uprave u jedinicama područne (regionalne) samouprave i Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba, a kojima se, ovisno o sjedištu udruge, podnosi zahtjev za upis u Registar. Udruga može imati svoje ustrojstvene oblike (podružnice, ogranke, klubove i slično) sa ili bez pravne osobnosti.

Na kraju 2014. godine u Registru udruga bilo je 52.450 udruga. Registrirane udruge moraju se upisati i u Registar neprofitnih organizacija, ustrojen 2009. godine, a vodi ga Ministarstvo financija.

Čime se udruge bave?

Udruge kao najbrojnije organizacije civilnoga društva imaju višestruku ulogu u svakom društvu. One ravnopravno sudjeluju u izgradnji demokratskog, otvorenog, uključivog, bogatog i socijalno pravednog, održivog te ekološki osviještenog društva, one su korektiv vlasti te veza između građana i javnog sektora. Objedinjujući načela neprofitnosti, samoorganiziranosti i transparentnosti te priznavanja volonterskog rada, ali i poduzetništva, udruge potiču građane, privatni i javni sektor (prije svega državu) na suradnju u provedbi inicijativa od interesa za opće dobro.

Kako udruge ostvaruju svoje ciljeve?

Udruge svoje ciljeve ostvaruju različitim zadaćama i aktivnostima (djelatnostima) u rasponu od zagovaračkih udruga, koje se bore za prava socijalno ugroženih i manjinskih skupina, preko socijalnih i javnih usluga od općeg interesa na području obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi, pa sve do savjetodavnih uloga pri oblikovanju javnih politika, što se očituje u aktivnom sudjelovanju udruga u donošenju i provedbi pojedinih zakona, nacionalnih programa ili strategija.

Mogu li udruge biti partneri u provedbi javnih politika?

Udruge pridonose učinkovitijoj provedbi Vladinih strategija u područjima poput zaštite ljudskih prava i prava nacionalnih manjina, zaštite okoliša i prirode, djelovanja mladih i za mlade, zdravstvenoj politici, radu s djecom. Osim toga, provode programe javnih potreba sukladno posebnim zakonima u sportu, kulturi i tehničkoj kulturi, a pružaju i usluge od interesa za Republiku Hrvatsku temeljem ovlasti koje im je povjerila država (npr. dobrovoljna vatrogasna društva, Crveni križ, Hrvatski autoklub, Hrvatska gorska služba spašavanja).

Tko upravlja udrugom?

Udrugom upravljaju članovi udruge neposredno ili putem svojih izabranih predstavnika u tijelima udruge, onako kako je propisano statutom, temeljnim općim aktom koji donosi skupština udruge. Skupština je najviše tijelo udruge, a statutom se mogu utvrditi i druga tijela udruge. Udrugu zastupa jedna ili više fizičkih osoba.

Mogu li se udruge udruživati?

Udruge se mogu udruživati u saveze, zajednice, mreže, koordinacije ili druge oblike udruživanja neovisno o području svoga djelovanja te slobodno utvrđivati naziv tog oblika udruživanja. Takav oblik udruživanja može imati svojstvo pravne osobe i na njega se na odgovarajući način primjenjuju odredbe Zakona o udrugama.

Udruge se mogu učlaniti u međunarodne udruge i druge organizacije.

Mogu li u Republici Hrvatskoj djelovati strane udruge?

U Republici Hrvatskoj mogu djelovati i strane udruge, osnovane na temelju pravnog poretka strane države. Na kraju 2014. godine bilo je registrirano 138 stranih udruga.

Kako se udruge financiraju?

Ostvarenje ciljeva utvrđenih statutom udruga financira prihodima iz članarina, dobrovoljnih priloga, donacija i darova, obavljanjem prihodovnih djelatnosti i prihodima od imovine.

Mogu li se udruge financirati iz javnih izvora?

Programi i projekti od interesa za opće dobro u Republici Hrvatskoj koje provode udruge mogu se financirati iz državnog proračuna, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, fondova Europske unije i drugih javnih izvora. Način financiranja uređen je Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (*Narodne novine 26/2015*).

Zašto je potrebno neke udruge financirati iz javnih izvora?

Zato što pružaju usluge koje država ili lokalna zajednica nisu razvijale i to najčešće uz manje troškove, jednaku kvalitetu, uključivanje volontera i/ili zapošljavanje stručnjaka te doprinos razvoju društvenog kapitala.

Kako i za što udruge može dobiti sredstva iz javnih izvora?

Sredstva iz javnih izvora udruge može dobiti prijavom na javne pozive i natječaje za financiranje programa i projekata od interesa za opće dobro iz državnog ili lokalnih proračuna ili fondova Europske unije, prijavom na javne pozive i natječaje za institucionalnu podršku radu udruga, kao i obavljanjem djelatnosti koje su posebnim zakonima definirane kao javne potrebe u određenom području (sportu, kulturi, tehničkoj kulturi, humanitarnom djelovanju i sl.).

Jesu li udruge dužne voditi poslovne knjige?

Udruge svoje financijsko poslovanje vode sukladno propisima o računovodstvu neprofitnih* organizacija, a dužne su predavati i godišnje financijske izvještaje koji se javno objavljuju putem Registra neprofitnih organizacija. Neprofitne organizacije koje vode dvojno knjigovodstvo imaju obvezu tromjesečnog izvještavanja. Na kraju 2014. godine u Registru neprofitnih organizacija bilo je 25.675 udruga.

* Osim udruga i njihovih saveza i stranih udruga, neprofitne pravne osobe su zaklade, fondacije, ustanove, političke stranke, komore, sindikati i udruge poslodavaca, vjerske zajednice, turističke zajednice, umjetničke organizacije i sve druge pravne osobe kojima temeljni cilj osnivanja i djelovanja nije stjecanje dobiti/profita te za koje iz posebnih propisa proizlazi da su neprofitne organizacije.

Mogu li udruge utjecati na donošenje propisa?

U Republici Hrvatskoj stvoren je poticajan normativni okvir koji udrugama, kao važnom dijelu zainteresirane javnosti, omogućuje aktivno sudjelovanje u svim oblicima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata. Udruge se svojim stavovima i komentarima mogu uključivati u javna savjetovanja o nacrtima zakona i drugih propisa koja u Republici Hrvatskoj u pravilu moraju trajati najmanje 30 dana, a provode se putem središnjeg državnog internetskog portala „e-Savjetovanja“ (<https://savjetovanja.gov.hr/>). Udruge imaju mogućnost da njihovi stručnjaci sudjeluju u radnim skupinama nadležnih ministarstva za izradu nacrtu propisa ili strateških dokumenata, a sve češće udruge kao partneri sudjeluju u kreiranju zakonskih rješenja.

Zašto udruge aktivno sudjeluju u savjetovanjima o propisima?

Bilo da je riječ o zaštiti okoliša ili utjecaju na okoliš, zaštiti ljudskih prava, rodnoj ravnopravnosti, zaštiti potrošača, obrazovnim, socijalnim i drugim pitanjima - udruge svojom brojnošću, kompetentnošću i specifičnim stručnim iskustvom, tehničkim znanjem i aktivnim doprinosom zastupaju stajališta i interese onih koji mogu utjecati na primjenu ili provedbu nekog propisa ili javne politike, ali i onih na koje taj propis ili politika neposredno utječu. Važno je da se u postupke savjetovanja uključuju u što ranijim fazama donošenja propisa, da svoje stavove izražavaju jasno i argumentirano, navodeći interese, kategorije i brojnost članstva koje predstavljaju.

Kakva je uloga udruga u Europskoj uniji?

Udruge aktivno sudjeluju u procesima odlučivanja na razini Europske unije dajući doprinos oblikovanju europskih javnih politika kroz suradnju s europskim institucijama.

Interese udruga i ostalih dionika organiziranog civilnoga društva na europskoj razini zastupa Europski gospodarski i socijalni odbor, savjetodavno tijelo Europske unije osnovano još 1957. godine.

Udruge, kao i sindikati i poslodavci, imaju u tom odboru po tri predstavnika (ukupno devet članova iz Hrvatske).

Komentare na prijedloge novih europskih zakonodavnih inicijativa udruge dostavljaju Europskoj komisiji u postupcima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću koje traje 12 tjedana. Svi komentari udruga i izvješća Europske komisije o prihvaćenim i neprihvaćenim primjedbama dostupni su na portalu „Vaš glas u Europi“: (http://ec.europa.eu/yourvoice/index_hr.htm).

Udruge su nezaobilazni partneri Europske unije u provedbi razvojnih projekata diljem svijeta. Europska komisija svake godine uloži više od milijardu eura u financiranje projekata i programa razvojne suradnje koje provode udruge. Udruge iz Hrvatske aktivno su se uključile u provedbu službene međunarodne razvojne suradnje Republike Hrvatske osnivanjem Platforme za međunarodnu građansku solidarnost Hrvatske CROSOL.

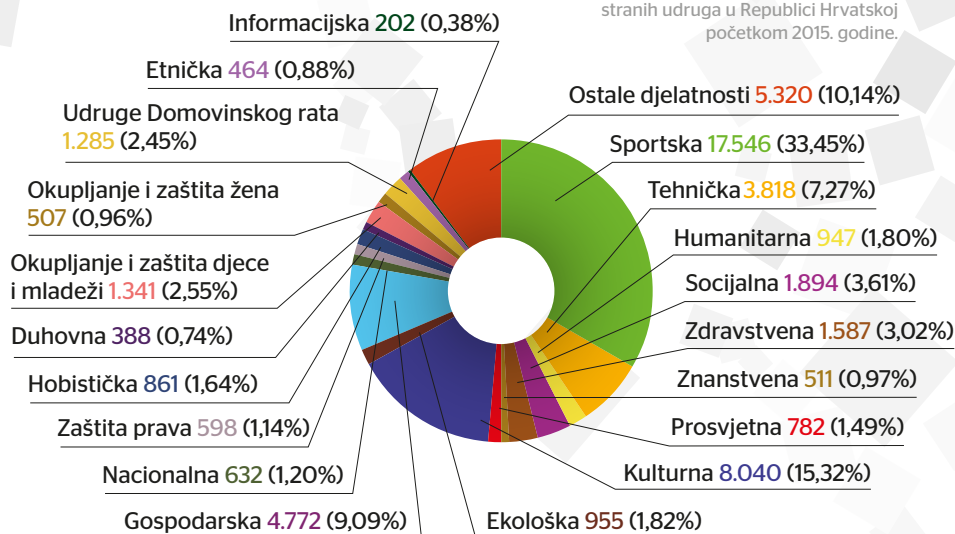
1. Broj i djelatnosti udruga

Broj udruga u Republici Hrvatskoj po županijama u odnosu na broj stanovnika

Županija	Broj stanovnika prema popisu stanovništva 2011.	Broj registriranih udruga na dan 31. prosinca 2014.	% udruga u županiji u odnosu na ukupan broj udruga	Broj stanovnika na 1 udrugu	Iznos financijskih sredstava izdvojen za udruge u 2014. godini
Grad Zagreb	792.875	12.378	24%	64	268.215.852,05
Splitsko-dalmatinska	455.242	4.762	9%	96	94.376.248,98
Zagrebačka	317.642	3.087	6%	103	82.372.760,04
Osječko-baranjska	304.899	4.028	8%	76	54.841.616,01
Primorsko-goranska	296.123	4.081	8%	73	83.503.887,96
Istarska	208.440	2.917	6%	71	84.631.320,74
Vukovarsko-srijemska	180.117	1.979	4%	91	25.227.218,26
Varaždinska	176.046	1.826	3%	96	36.621.665,55
Sisačko-moslavačka	172.977	1.898	4%	91	26.115.799,64
Zadarska	170.398	1.613	3%	106	40.365.598,50
Brodsko-posavska	158.559	1.596	3%	99	16.175.206,80
Krapinsko-zagorska	133.064	1.295	2%	103	24.447.422,58
Karlovačka	128.749	1.429	3%	90	26.865.202,51
Dubrovačko-neretvanska	122.783	1.898	4%	65	33.595.085,12
Bjelovarsko-bilogorska	119.743	1.389	3%	86	22.554.918,64
Koprivničko-križevačka	115.582	1.317	3%	88	28.325.255,64
Međimurska	114.414	1.209	2%	95	16.295.381,96
Šibensko-kninska	109.320	1.318	3%	83	16.396.075,69
Virovitičko-podravska	84.586	925	2%	91	11.946.416,83
Požeško-slavonska	78.031	882	2%	88	10.459.598,35
Ličko-senjska	51.022	623	1%	82	11.014.563,56
Ukupno:	4.290.612	52.450	100%	82	1.014.347.095,41

Izvori: Ministarstvo uprave, Registar udruga Republike Hrvatske, 31. prosinca 2014. i Ured za udruge Vlade RH, Izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2014. godini

Broj udruga prema područjima djelovanja*

Izvor: Ministarstvo uprave, Registar udruga Republike Hrvatske, 31. prosinca 2014.

Dodijeljeni iznosi udrugama u razdoblju 2011. - 2014. prema izvorima sredstava

Izvori sredstava	2011.	2012.	2013.	2014.
Dio prihoda od igara na sreću	305.879.897,27	277.877.487,37	304.013.119,12	351.415.999,72
Državni proračun	235.596.455,30	234.216.712,95	253.958.850,60	286.262.042,79
Nacionalno sufinanciranje projekata EU	-	1.329.207,17	4.338.617,04	8.286.587,99
Prihodi od HRT pristojbe	-	-	843.755,73	2.890.322,27
Naknade za zaštitu okoliša	342.694,33	1.122.285,59	753.128,02	1.679.674,53
Nefinancijska sredstva	8.160.554,26	0,00	676.836,67	1.957.358,84
Ukupno ministarstva/ Vladini uredi/javne institucije	549.979.601,16	514.545.693,08	564.584.307,18	652.491.986,14
Proračun Grada Zagreba	292.422.144,56	258.567.395,20	276.146.386,07	268.215.852,05
Proračuni županija	97.700.962,17	93.007.793,55	104.652.124,66	108.960.894,01
Proračuni gradova	502.897.654,66	458.847.834,28	477.457.001,58	464.228.208,62
Proračuni općina	205.496.207,21	215.396.617,56	184.765.240,03	172.942.140,73
Ukupno JLPS	1.098.516.968,60	1.025.819.640,59	1.043.020.752,34	1.014.347.095,41
UKUPNO:	1.648.496.569,76	1.540.365.333,67	1.607.605.059,52	1.666.839.081,55

Izvor: Ured za udruge Vlade RH, Izvješće o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora u 2014. godini

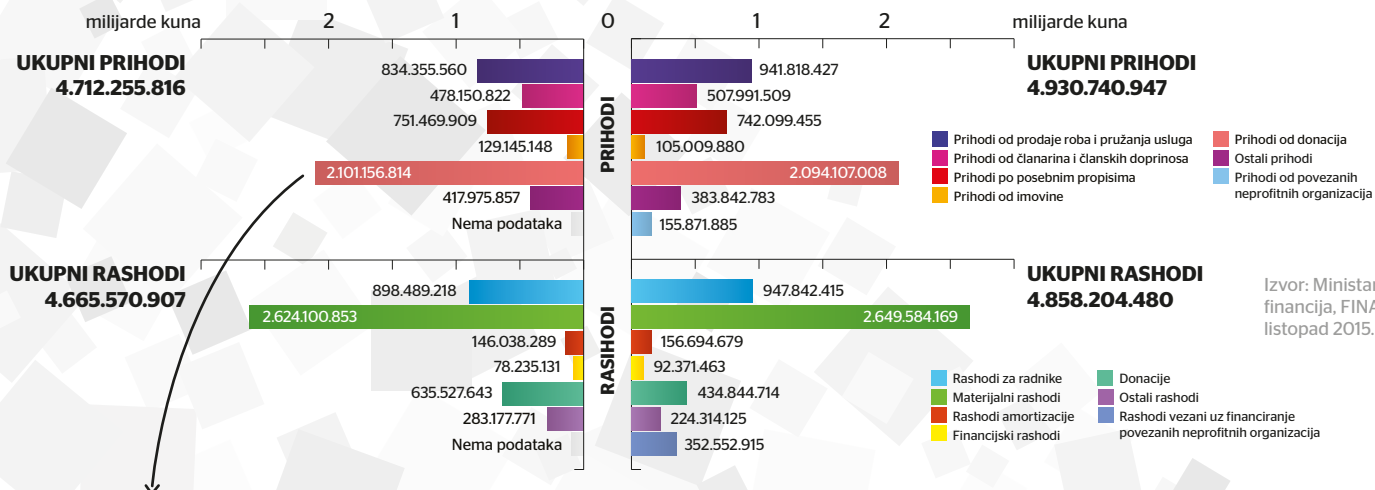
Financiranje udruga iz državnog proračuna u 2014. godini prema području djelovanja

Izvor: Ured za udruge Vlade RH,
Izvješće o financiranju projekata i
programa organizacija civilnog
društva iz javnih izvora u 2014. godini

3. Financijsko poslovanje udruga*

Prihodi i rashodi udruga u 2013. godini u 2014. godini

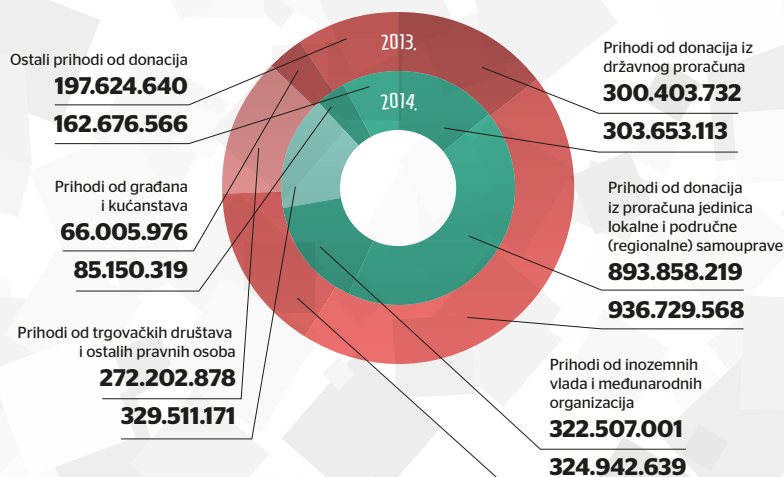
Prihodi udruga od donacija u 2013. i 2014. godini

Ukupni prihodi udruga od donacija u 2013. godini

2.101.156.814

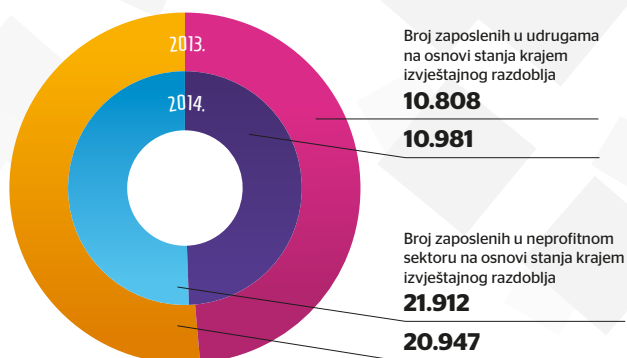
Ukupni prihodi udruga od donacija u 2014. godini

2.094.107.008

Izvor: Ministarstvo financija, FINA, listopad 2015.

Broj zaposlenih u udrugama i u neprofitnom sektoru u 2013. i 2014. godini

* podaci su izrađeni temeljem financijskih izvještaja udruga koje su bile dužne voditi dvojno knjigovodstvo

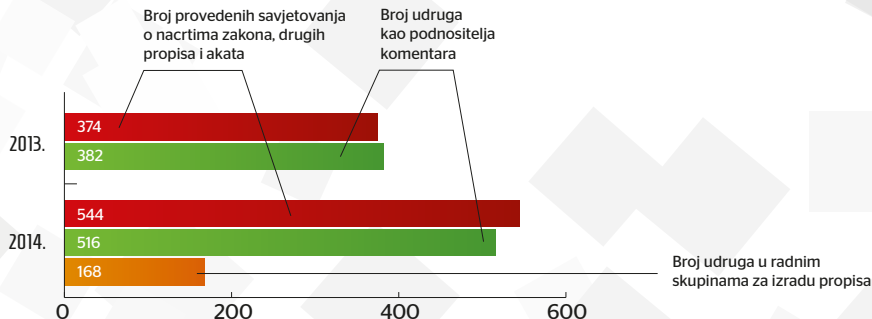
Financijski izvještaji udruga - prihodi prema rasponu

Broj udruga koje su u 2013. i 2014. predale godišnje financijske izvještaje - prema visini prihoda

Visina prihoda	2013	2014
Do 100 tisuća kuna	6.766	7.638
Od 100 do 500 tisuća kuna	3.679	3.833
Od 500 tisuća do milijun kuna	800	790
Od 1 do 5 milijuna kuna	635	670
Od 5 do 10 milijuna kuna	45	47
Od 10 do 50 milijuna kuna	40	34
Od 50 do 100 milijuna kuna	4	5
Od 100 do 200 milijuna kuna	2	6
Preko 200 milijuna kuna	1	0
Ukupno	11.972	13.023

4. Sudjelovanje udruga u savjetovanjima

**Napredak u provedbi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću
– sve veće sudjelovanje udruga**

Izvor: Ured za udruge Vlade RH, *Izvješća o provedbi savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata u 2013. i 2014. godini*

Izdavač:
Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge
Opatička 4, Zagreb
<http://udruge.vlada.hr>

Za izdavača:
Igor Vidačak

Dizajn i tisak:
ACT Printlab, Čakovec
www.printlab.hr

Zagreb, siječanj 2016.
